

18 APR 2012

Justisdepartementet
v/Kriminalomsorgsavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 16.04.12

**Høringsuttalelse fra For Fangers Pårørende (FFP):
Om endringer i straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven**

FFP er en organisasjon som gir råd og støtte til pårørende av innsatte og som jobber for å øke bevisstheten om denne gruppens utfordringer og behov. Vi vil i høringsuttalelsen derfor særlig kommentere de deler av forslagene som vil kunne ha betydning for pårørende av innsatte.

Punkt 6: Utvidet bruk av overgangsbolig - straffegjennomføringsloven § 11, nytt femte ledd

Departementet foreslår en utvidet bruk av overgangsbolig, både i form av at flere skal få mulighet til å sone i overgangsbolig, og at det i forslaget åpnes for mulighet til direkte innsettelse i overgangsbolig for fengselsstraffer på inntil ett år.

Sett i et pårørendeperspektiv åpner disse forslagene for mulighet til bedre ivaretagelse av familierelasjoner under soning, og FFP er derfor svært positive til forslagene. Dette er også i tråd med innspill fra ungdom til høringsuttalelsen FFP skrev på deres vegne vedørende Justisdepartementets høringsnotat om kriminalomsorgens ansvar for å ivareta barn som pårørende av domfelte/innsatte mv. En hovedoppgjøring fra ungdommene var at kontaktmulighetene bør bli mer fleksible. Utsagnet «Jeg må få snakke med pappa når jeg har noe å si», er betegnende for mye av det de fortalte. Ungdommene ønsker også større mulighet til å treffe den fengslede forelderen og at de får større muligheter til å gjøre aktiviteter og vanlige ting sammen.

Når en innsatt soner i overgangsbolig er nettopp rammene for kontakt med familie og nettverk utvidede og mer fleksible enn i fengsler med høyere sikkerhetsnivåer. Dette har en klart positiv og viktig betydning for opprettholdelse og ivaretagelse av familierelasjoner under soning.

FFP er videre svært positive til departementets forslag om mulighet for direkte innsettelse i overgangsbolig ved fengselsstraffer på inntil ett år. Dette vil kunne gjøre belastningene ved fengsling mindre både for den innsatte og for familien. En direkte innsettelse i overgangsbolig kan også gjøre det mulig for den innsatte å opprettholde arbeid han/hun hadde før innsettelsen. En opprettholdelse av forsørgerrolle og foreldrerolle vil kunne lette

tilbakeføringen til samfunn og familie etter soning, noe som også er positivt i forhold til en redusert risiko for tilbakefall til kriminalitet. Som departementet selv påpeker, vil en økt bruk av overgangsbolig harmonere godt med normaliseringsprinsippet.

FFP opplever imidlertid at både nærhetsprinsippet og prinsippet om at unge innsatte skal sone atskilt fra voksne i liten grad er diskutert i høringsutkastet i forbindelse med en utvidet bruk av overgangsbolig. Det bør derfor presiseres på hvilke måter disse viktige hensynene kan ivaretas på en så god måte som mulig.

Punkt 7: Overføring mellom gjennomføringsformer – straffegjennomføringsloven § 14

Høringsnotatets forslag under punkt 7 åpner for en utvidelse av kriminalomsorgens adgang til å tvangsoverføre innsatte ved å innføre flere overføringsalternativer. FFP har forståelse for at kriminalomsorgen i noen tilfeller har behov for å tvangsoverføre innsatte til andre enheter, for eksempel av hensyn til fangesammensetningen eller begrunnet i særlige forhold knyttet til relasjoner/forbindelser mellom innsatte og ansatte.

FFP er imidlertid bekymret for det vide rom for skjønnsvurderinger som kan ligge i dette, og stiller spørsmålsteget ved hvordan slike vurderinger tenkes balansert mot hensynet til ivaretagelse av de innsattes og deres pårørendes behov. I et pårørendeperspektiv er FFP særlig opptatt av at en eventuell lovfesting av flere overføringsalternativer ikke må undergrave andre viktige hensyn, som for eksempel nærhetsprinsippet. Vi merker oss at høringsnotatet under punkt 7 kun problematiserer nærhetsprinsippet relatert til overføring av *unge lovbrøyttere* under § 14 annet ledd som omhandler overføring for å ivareta innsattes behov på en hensiktsmessig måte. Vi savner en diskusjon av nærhetsprinsippet også ved vurderinger om tvangsoverføringer for andre kategorier av innsatte og for de foreslåtte nye overføringsalternativene etter bokstav f og g. Nærhet er også i disse tilfellene ofte avgjørende for innsattes og deres familiers mulighet til å opprettholde kontakt og relasjoner under soningsgjennomføringen.

FFP mener også at i de tilfeller der hensynet til nærhetsprinsippet må vike for andre hensyn, må dette kompenseres med ordninger for reisestøtte til pårørende, da reiseutgifter i forbindelse med besøk kan bli betydelig større når avstanden øker. Når reiseavstanden blir større fordi kriminalomsorgen har vurdert overføringen som nødvendig, må det også legges til rette for mer fleksible rammer og romsligere kvoter for besøk. Vi mener at hensynet til nærhetsprinsippet bør presiseres som et grunnleggende vurderingsmoment i lovverket også i forhold til overføringer av de typer som diskuteres i dette høringsnotatet.

Punkt 10: Prøveløslatelse av innsatte der utvisningen skal iverksettes samtidig med løslatelsen – straffegjennomføringsloven § 42, sjette ledd

Det er viktig at kriminalomsorgens praksis og rutiner overfor innsatte med utvisningsvedtak er i tråd med EMK, og FFP mener derfor at høringsnotatet problematiserer et viktig tema i diskusjonen av praksis for prøveløslatelse på 2/3 tid for innsatte med utvisningsvedtak. Vi synes imidlertid det er uklart hva de praktiske konsekvensene av planlagte regelendringer på

dette feltet vil bli. Det er også uklart hva påtrykket om praksisendringer i *påvente* av slike regelendringer vil innebære. Vil praksis – og etter hvert regelendringer, i realiteten innebære at innsatte med utvisningsvedtak får styrkede rettigheter til prøveløslatelse ved 2/3 tid, eller vil det bety at dagens praksis vil opprettholdes, men ikke lenger hjemles i straffegjennomføringsloven?

FFP er opptatt av den særlig sårbare situasjonen for pårørende til innsatte med utvisningsvedtak og familie bosatt i Norge. Mange av disse innsatte har sonet under mer restriktive rammer enn andre, blant annet ved mindre tilgang til ordinære permisjoner gjennom soningen. FFP mener at det også for denne gruppen bør gjøres en individuell vurdering av prøveløslatelse på 2/3 tid. I de tilfellene der det ikke er grunn til å anta at vedkommende vil unndra seg utvisningsvedtaket, bør en prøveløslatelse på 2/3 tid finne sted hvis vilkårene for dette for øvrig er tilstede.

I de tilfeller der prøveløslatelse på 2/3 tid ikke er aktuelt, er det ekstra viktig å sikre at innsatte med utvisningsvedtak og familie i Norge, får tilstrekkelige rammer for kontakt og besøk og muligheter til å kunne ta tak i en rekke praktiske oppgaver som utvisningen nødvendiggjør. Manglende eller begrenset mulighet for kontakt utenfor fengsel, rammer i stor grad familien. Samtidig har disse familiene ofte spesielle utfordringer som skal håndteres som følge av utvisningsvedtaket. Dette gjør at disse familiene har et stort behov for tid sammen for å kunne tilrettelegge for sin nye situasjon før utvisningen faktisk er gjennomført. Vi vil her også vise til Justisdepartementets høringsnotat vedørende forslag om endringer i straffegjennomføringsloven/kriminalomsorgens ansvar for å ivareta barn som pårørende av innsatte, der nettopp bedre rammer for kontakt og besøk for familier av innsatte med utvisningsvedtak ble foreslått.

Med vennlig hilsen

For Fangers Pårørende (FFP)

Hanne Hamsund
Daglig leder

Bente C. Grambo
Rådgiver